

O‘ZBEKISTON SATIRIK GRAFIKASI ASNOSIDAGI JURNALLARINING TARIX LAVHALARI VA HOZIRGI KUNDAGI KO‘RINISHI

Yakubova Munisa Shovkat qizi

Kamoliddin Behzod nomidagi milliy rassomlik va dizayn instituti
17.00.04-Tasviriy va amaliy san’at nazariyasi 1-bosqich doktoranti

ANNOTATSIYA

1941-yil iyun oyiga kelib urush boshlanishi munosabati bilan nashr to‘xtatilgan, 1948-yil oktyabr oyida uni qayta tiklashga harakat qilingan, ammo faqat 2 ta chopni chiqarishga muvaffaq bo‘lishgan. Jurnal 1951-yil sentyabrdan boshlab, birinchi navbatda oylik nashr sifatida, keyin 1958-yil iyuldan esa oyiga 2 son bilan qayta nashr etila boshlangan.

Kalit so‘zlar: Tiraj, illyustratsiya, satirika, arab shrift.

АННОТАЦИЯ

К июню 1941 года издание было приостановлено в связи с началом войны, в октябре 1948 года была предпринята попытка возобновить его, но успели выпустить только 2 издания. Журнал начал переиздаваться с сентября 1951 года, сначала как ежемесячное издание, а затем с июля 1958 года с 2 выпусками в месяц.

Ключевые слова: Тираж, иллюстрация, сатира, арабский шрифт.

ANNOTATION

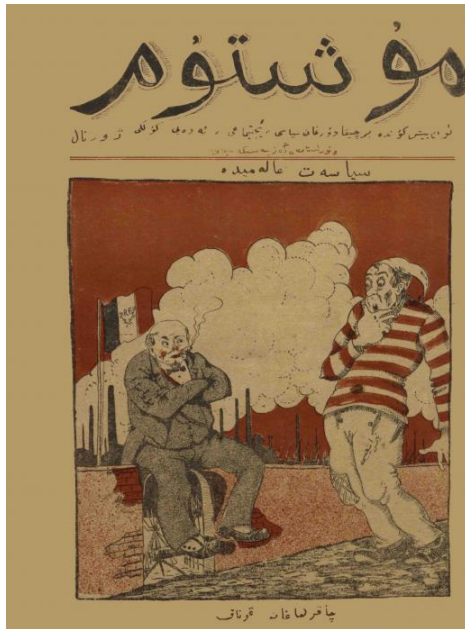
By June 1941, the publication was suspended due to the outbreak of war, in October 1948 an attempt was made to resume it, but only 2 editions were released. The magazine began to be reprinted from September 1951, first as a monthly publication, and then from July 1958 with 2 issues per month.

Keywords: Circulation, illustration, satire, Arabic font.

Zamonaviy o‘zbek siyosiy satira jurnali. Toshkentda "Qizil O‘zbekiston" gazetasi nashri tomonidan 1923-yil fevraldan o‘zbek tilida nashr etilgan. Jurnal "Mushtum" deb nomlandi. Jurnal dastlab 8 betda nashr etilgan, matn bitta rangli illyustratsiyalar va muqova rangli ko‘rinishda chop etilgan. Tiraji 2500 dan 3500 nusxagacha bo‘lib arab yozuvi ishlatilgan. Urushdan oldingi yillarda u 12 betda chop etilgan va rus shriftida yozilgan, tiraj 20 ming nusxa. 12 betdan, to‘rtta bo‘yoqdagi

illyustratsiyalar bilan bosilgan. 1963-yilga kelib tiraj 196 ming nusxaga ko'tarilgan. 1923-1941 yillarda har 2 haftada bir marta chop etilgan bo'lsa, 1926-yilga kelib har hafta chop etilgan.

1941-yil iyun oyiga kelib urush boshlanishi munosabati bilan nashr to'xtatilgan, 1948-yil oktyabr oyida uni qayta tiklashga harakat qilingan, ammo faqat 2 ta chopni chiqarishga muvaffaq bo'lishgan. Jurnal 1951-yil sentyabrdan boshlab, birinchi navbatda oylik nashr sifatida, keyin 1958-yil iyuldan esa oyiga 2 son bilan qayta nashr etila boshlangan.

1923-1924 yillarda jurnal "Turkiston" gazetasiga, keyin "Qizil O'zbekiston" gazetasida ilova sifatida chiqqan. Jurnal o'zining dastlabki yillaridanoq O'zbekiston Kommunistik partiyasining feodal bayskiy qoldiqlari va respublika xalqiga yangi hayot qurishga xalaqit beradigan har xil kamchiliklarga qarshi kurashda yordamchiga aylangan. Jurnalda satirik illyustratsiyalar hayot jarayonlari ko'rsatib berilgan. Illyustratsiyalar savdogarlarni, chayqovchilarni, poraxo'rlarni, xazinachilarni qoralagan. Illyustratsiyalar sharq ayolini ozod qilish, feodal o'tmishidan meros bo'lib o'tgan xurofot va urf-odatlariga qarshi kurash kabi sahna ko'rinishlar tasvirlangan. Shu bilan birga, Sovet hokimiyati o'zbek xalqiga olib kelgan yangi narsalarni namoyish etib, ozod qilingan xalqning mehnatini, ommaning sotsialistik qurilishga bo'lgan ishtiyoqini, ularning madaniy va ta'lim darajasini, farovonligi va boshqalarni ulug'lab ko'rsatganlar.

Jurnal moliyaviy muammolar tufayli Mushtum chop etilishi to'xtatilgan. Ammo o'quvchilar tomonidan doimiy ravishda jurnalni gazeta do'konlaridan so'rashgan, tahririyatga qo'ng'iroq qilishgan va jurnal shunchaki yo'q bo'lib ketishiga

ishonishmagan. Tashabbuskor va g'amxo'r odamlar tufayli bu majburiy tanaffus uzoq davom etmadi. 2021-yil bo'lib o'tgan taqdimotning ko'plab ishtirokchilariga tashkilotchilar tomonidan rang-barang, o'tkir va kulgili, multfilmlar va qiziqarli maqolalar taqdim etilgan. Xulosa qilib aytadigan bo'lsak jurnal shu yildan qayta chop etila boshladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
2. G'ulomova sh. o'zbek kitob grafikasi ustasi. San'at. 2/2004.
3. Kalanov A. Temuriylar davridagi qo'lyozma kitobining badiiy madaniyati. J - L " fan, ta'lim va madaniyat". № 4(38), 2019. M.
4. <https://yuz.uz/uz/news/ozbekistonning-yagona-hajv-satira-jurnali-mushtum-faoliyati-qayta-tiklanadi>